



**Voortgangsrapportage  
Grote Projecten PS  
mei/jun/jul 2023**

## Natuurpakket Westerschelde (NPW)

### Algemeen

<b>Project:</b>	Programma Natuurpakket Westerschelde
<b>Document:</b>	Voortgangsrapportage
<b>Periode:</b>	mei, juni en juli 2023
<b>Status:</b>	Definitief
<b>Datum:</b>	12-9-2023
<b>Bestuurlijk opdrachtgever:</b>	dhr. A.R.M. Vael

### Korte omschrijving

Het programma tot het realiseren van minimaal 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010.

Het Programma Natuurpakket Westerschelde omvat de volgende projecten:

- a) Hertogin Hedwigepolder (350 ha)
- b) Uitbreiding Zwin (22 ha)
- c) Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha)
- d) Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha)
- e) Landbouw-flankerend beleid (subsidie € 8,4 miljoen en grondruilbank € 4,6 miljoen)
- f) Overige afspraken (Grenspark Groot Saefthinghe, impuls Hulst, Landschapspark Zwinstreek, impuls Sluis, Sloe-/Tractaatweg, monitoring).

### Achtergrond

#### Voortgang algemeen

Het totaal aantal gerealiseerde hectares bedraagt 291 hectare. De overige 367 hectares zijn in uitvoering. Er wordt toegewerkt naar in totaal 658 hectare, waarmee een marge wordt gehanteerd om de afgesproken aantal hectares met zekerheid te behalen en de afspraken met het Rijk hierover na te komen.

Bij Extra Toelichting wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

## Relevante besluiten

---

GS 7 oktober 2005 Voorstel GS invulling Schelde Estuarium.  
 Ingekomen brieven van ministerie EZ/LNV van 26 januari 2013 en 14 november 2016  
 inzake wijziging convenant.  
 Ingekomen brief van ministerie LNV van 11 januari 2018 inzake goedkeuring van het  
 voorstel tot herijking.

---

PS Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium  
 Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde

---

## Voortgang per projectfase

Projectfase	% gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100	17-12-2004	30-01-2006
Definitiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Ontwerpfase	100	01-01-2008	31-10-2018
Vorbereidingsfase	100	01-01-2013	31-12-2022
Realisatiefase	44	01-01-2013	31-12-2024
Nazorgfase	44	14-10-2015	31-12-2025

## Geld (huidige status)



## Geld (vorige status)



## Geld

Voor de uitvoering van NPW is stand van zaken Meerjarenkostenraming (MJKR) 2023, door het Rijk voor realisatie van NPW € 163,6 miljoen budget beschikbaar gesteld.

Per 31 december 2022 is op basis van de jaarcijfers 2022 van het budget € 125,3 miljoen uitgegeven.

Er resteert nog een budget van € 38,3 miljoen voor de resterende programmaperiode 2023-2025.

De verwachting is dat het budget voldoende is voor de realisatie van het programma en de monitoring, inclusief de nu toegekende projecten binnen het Grenspark Groot Saefthinghe, landbouwflankerend beleid, het Landschapspark Zwinstreek en de overige nevenopgaven.

De Hoge Raad heeft in principaal cassatieberoep schadeloosstellingsprocedure Hedwige-Prosperproject op 16 december 2022 geoordeeld dat de berekening schadeloosstelling na onteigening Hedwigepolder gedeeltelijk opnieuw moet. Gezien de uitspraak van de Hoge Raad kan dit alleen nog leiden tot een lagere schadeloosstelling. Momenteel wordt onderzocht of er geschikt kan worden, zodat het juridische proces kan worden beëindigd. Bij afwijkende vaststelling zal dit verrekend worden bij de eindafrekening met Vlaanderen en heeft dit geen financieel effect voor het budget NPW.

## Organisatie (huidige status)



## Organisatie (vorige status)



## Organisatie

Het NPW is een programma dat de Provincie uitvoert voor het Rijk op basis van een convenant met het Rijk. Binnen de Provincie Zeeland is een programmastructuur geformeerd van voldoende omvang en kwaliteit voor de uitvoering van de NPW-projecten. De feitelijke uitvoering van de resterende NPW-projecten wordt in belangrijke mate met en door externe partners gedaan: het Hedwige-Prosperproject (HPP) door de Vlaamse Waterweg NV. Fase 2 en 3 van het Zimmermanproject zullen door het team van NPW zelf begeleid worden. Ook het project Waterdunen voert de Provincie zelf uit. Voor het samenwerkingsverband Grenspark Groot Saefthinghe (GGS) is een grensoverschrijdende samenwerking getekend met 11 partners. Samen met de bewoners en ondernemers wordt er gewerkt aan een ontwikkelingsprogramma om diverse opgaven een plek te geven zoals volhoudbare landbouw, natuur en recreatie. Er wordt o.a. aangesloten bij de invulling van het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied).

## Risico (huidige status)



## Risico (vorige status)



## Risico

Overeenkomstig de afspraken rond grote projecten worden ieder kwartaal de risicodossiers geactualiseerd op project- en programmaniveau.

### *Zimmermanproject*

In het Zimmermanproject heeft de rechtbank omtrent de gedoogplicht uitspraak gedaan waarbij de gedoogplicht is bevestigd. Er is hoger beroep ingesteld bij de Raad van State en het verweerschrift is ingediend. Parallel hieraan is herhaaldelijk gestreefd naar minnelijke schikking met de eigenaar van een deel van de gronden die benodigd zijn voor het Zimmermanproject. Dit heeft niet tot overeenstemming geleid. De zitting van de Raad van State heeft plaatsgevonden op 29 juni 2023. Er is nog geen uitspraak gedaan door de Raad van State.

### Hoogte Panoramaheuvel

Over de aanleg van de Panoramaheuvel zijn afspraken gemaakt tussen de Vlaamse Waterweg (VWW) en Provincie Zeeland. Het ontwerp van de heuvel is in samenspraak met de VWW, Provincie Zeeland en diverse adviseurs/architecten bepaald. De hoogte van de heuvel is toen indicatief gesteld op ca. 30 m NAP. Aan de hand van deze hoogte is ook het definitieve ontwerp opgesteld van de uitkijk- / radartoren die op de heuvel staat gepland. De bereikte hoogte van de panoramaheuvel is significant lager dan het ontwerp. Met de Vlaamse Waterweg vindt afstemming plaats over hoe deze afwijking is te verklaren en wat de mogelijkheden zijn om de heuvel alsnog op hoogte te krijgen. Het op de noodzakelijke hoogte brengen kan vertraging en extra kosten meebrengen.

Binnen de MJKR is voldoende financiële ruimte gereserveerd voor het opvangen van de in de risicodossiers genoemde risico's.

## Kwaliteit (huidige status)



## Kwaliteit (vorige status)



## Kwaliteit

Het beoogde effect van het programma NPW is het ontstaan van minimaal 600 hectare estuariene natuur. Na de inrichting van de geplande hectares in de NPW projecten zal de natuur zich gedurende een langere periode ontwikkelen tot de gewenste kwaliteit. De verschillende vormen van inrichting zoals nieuwe buitendijkse en binnendijkse natuur en kwaliteitsverbetering van bestaande natuur leveren een andere natuurkwaliteit op. Zo levert één hectare nieuwe buitendijkse natuur een andere natuurwaarde op dan één hectare binnendijkse natuur. Daarom zijn hectares waarmee geen geheel nieuwe natuur wordt gerealiseerd op basis van onderzoek maar voor een bepaald deel meegerekend in het te bereiken oppervlakte (bijvoorbeeld buitendijkse maatregelen zijn het verhogen van natuurwaarde en niet geheel nieuwe natuur creëren). Met de realisatie van het actuele programma NPW worden 658 hectare herijkte of gewogen estuariene natuur ingericht. Op dit moment is 291 hectare estuariene natuur gerealiseerd en is 367 hectare in uitvoering. Hiermee wordt een garantiebuffer gecreëerd om bij een tegenvallende natuurontwikkeling toch het afgesproken doel van minimaal 600 hectare te realiseren.

Naast de realisatie van estuariene natuur worden binnen NPW met de streekprojecten voor het Grenspark Groot Saefthinghe opgepakt.

Om te komen tot erkenning als grensoverschrijdend landschapspark Zwinstreek zijn op 31 mei door de provincie West-Vlaanderen de benodigde stukken ingediend bij de Vlaamse overheid. Met de grensregio's en partners wordt met een geïntegreerde aanpak grensoverschrijdend gewerkt aan maatschappelijke, economische, recreatieve, agrarische en ecologische opgaven.

Daarnaast wordt in de vorm van Landbouw flankerend beleid samen met de ZLTO een bijdrage geleverd aan brede ontwikkeling van landbouw in Zeeland.

#### **Informatie (huidige status)**



#### **Informatie (vorige status)**



#### **Informatie**

Binnen het programma is de informatiestroom zowel ambtelijk als bestuurlijk geborgd door diverse overlegstructuren, zowel intern bij de Provincie als extern met het Ministerie van LNV. Via meerjarenkostenraming, jaarlijkse monitoring en rapportages wordt aan het ministerie van LNV ook verantwoording afgelegd.

#### **Tijd (huidige status)**



#### **Tijd (vorige status)**



#### **Tijd**

De Provincie Zeeland heeft in 2006 de uitvoeringstaak voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW) in opdracht van het ministerie van LNV op zich genomen. De looptijd van het programma is vastgesteld tot en met 2022 met een afspraak over de resterende programmaperiode (2023-2025). Binnen die periode zullen de projecten worden uitgevoerd. In beeld wordt gebracht welke activiteiten, zoals bijvoorbeeld de monitoring, na 2025 nog dienen plaats te vinden zodat hierover afstemming met het ministerie van LNV kan plaatsvinden.

Op 23 juni 2023 heeft de Provincie Zeeland de MJKR 2023, het jaarverslag 2022 en de controleverklaring van de accountant naar het ministerie van LNV gestuurd. De minister van LNV moet nog schriftelijk instemmen met de MJKR 2023 en het Jaarverslag 2022.

## Legenda beheersaspecten

		Geen indicatie
G	Groen	Volgens planning
O	Oranje	Dreigt te overschrijden
R	Rood	Planning overschreden

## Extra toelichting

Momenteel is 291 hectare nieuwe estuariene natuur opgeleverd. 367 hectares zijn in uitvoering.

Hieronder wordt op hoofdlijnen ingegaan op de afzonderlijke projecten.

### 1. Hedwigeproject

In maart 2023 is er een eerste eindopname van het werk geweest met Rijkswaterstaat, het Waterschap Scheldestromen, Stichting Het Zeeuwse Landschap (HZL) en Provincie Zeeland, samen met de Vlaamse Waterweg en de aannemer. Na de zomer vindt de laatste voorlopige opname plaats en na een garantietermijn van 2 jaar de definitieve opname. Provincie Zeeland dient, na de voorlopige opname, het proces-verbaal in te zien en voor akkoord te ondertekenen. Leidend daarbij is de vaststelling of het werk heeft geleid tot realisatie van het bestek. Het is dan van belang dat de eerder naar voren gebrachte restpunten van de betrokken partijen (HZL, RWS en Waterschap) zijn verwerkt. De aannemer voert geen inspecties uit gedurende de garantietermijn, maar is op afroep beschikbaar. De vrijkomende grond is verwerkt in de panoramaheuvel, maar deze heeft hiermee niet de gewenste hoogte bereikt. Onderzocht wordt wat hiervoor de beste oplossing is. De omgevingsvergunning bouwen voor de geïntegreerde uitkijk- en radartoren is op 15 februari 2023 verleend. Daarnaast is er een watervergunning aangevraagd en in behandeling genomen.

Op 6 juli is er een belangstellingsinventarisatie gepubliceerd voor de toekomstige exploitatie van de Panoramatoren. Het doel van deze belangstellingsinventarisatie is om erachter te komen of er belangstellenden zijn die de Panoramatoren op termijn kunnen en willen exploiteren én kansen zien om input uit de markt op te halen. Daarnaast ziet de Provincie Zeeland de belangstellingsinventarisatie als een mogelijkheid om vroegtijdig in contact te komen met belangstellenden voor de exploitatie van de Panoramatoren, vanaf 2025. De Provincie Zeeland wil de belangstellenden ook laten reflecteren op hoe de exploitatie kan worden ingevuld, zowel financieel als qua expertise. De ontvangen input wordt gebruikt bij de nadere uitwerking en marktbenadering. De sluitingsdatum voor aanmelding is 31 augustus 2023.

Het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst met RWS over de bouw van de Panoramatoren zal naar verwachting plaatsvinden in september/oktober, gevolgd door de aanbestedingsprocedure. Planning is dat begin 2024 de realisatie kan starten.

Met HZL zijn de afspraken over het beheer van de Hedwigepolder al ver vormgegeven, in samenwerking met RWS, het ministerie van LNV en de Provincie. In een overeenkomst worden de gemaakte afspraken vastgelegd. Vervolgens kan het toekomstig beheer en eigendom, voor het einde van dit jaar, definitief worden overgedragen aan HZL. Planning is om na de zomer een overeenkomst



klaar te hebben. Het eigendom van de Panoramaheuvel gaat naar RWS, vanwege het publieke belang van de radartoren.

Met het waterschap Scheldestromen vindt overleg plaats over de overdracht van de primaire waterkering. De planning is dat deze nog dit jaar aan het waterschap zal worden overgedragen.

De effecten van het terugbrengen van eb en vloed in de Hedwigepolder op de nabijgelegen landbouwpercelen worden gemonitord. Gedurende de afgelopen 5 jaar zijn gegevens verzameld van het nabijgelegen gebied, welke dienen als nulmeting. Met de eigenaren en pachters van de percelen wordt geregeld overlegd en worden de effecten besproken. Er wordt hierbij nauw samengewerkt met het Waterschap en specialist Deltares, die de monitoring mede begeleiden. Naast de mogelijke effecten worden ook kansen voor de verbetering van de zoetwaterbeheersing geïnventariseerd. Het komende jaar zullen de (mogelijke) effecten duidelijker worden. Vooruitlopend hierop wordt gezamenlijk de dimensionering van de nabijgelegen sloot en de verbinding met het gemaal bestudeerd om zo mogelijke kwel al te kunnen afvangen in combinatie met het verbeteren van de huidige zoetwatervoorziening.

Op 11 juni was er een goed bezochte publieksdag in het Hedwige-Prosperproject. Circa 350 bezoekers zijn geïnformeerd over het project en de ontwikkeling van Grenspark Groot Saeftinghe.

## 2. Uitbreiding Zwin

Met het Waterschap zijn afspraken ten aanzien van het beheer van de dijk vastgelegd en zal de monitoring worden opgevolgd.

Er is onderzoek gedaan naar de erosie van de dijk. Hieruit blijkt dat extra maatregelen nodig zijn zoals steenbestorting. Hierover is, na bestuurlijk overleg, overeenstemming met het Waterschap bereikt. Het Waterschap neemt de uitvoeringskosten voor haar rekening. De uitvoering zou in 2023 starten, maar is door het Waterschap verschoven naar 2024.

Bij de monitoring van de grondwaterpeilen en het zoutgehalte is gebleken dat er een opwaartse verschuiving van de overgang van zoet naar zout grondwater plaats vindt. Dit kan verzilting in de hand werken en daarom is een analyse gemaakt van de huidige situatie en zijn beheersmaatregelen uitgewerkt. Met één van de direct omwonenden is hierover contact geweest en zijn afspraken gemaakt. De andere direct betrokkenen worden eveneens benaderd. De aanpak wordt nu verder uitgewerkt, waarbij rekening wordt gehouden dat de daadwerkelijke uitvoering pas in 2024 kan starten. Voor deze maatregelen is budget beschikbaar binnen de huidige MJKR.

## 3. Middengebied.

In het project Waterdunen zijn de natuurgronden overgedragen aan HZL. Wel zal eind 2023 nog enige herstel- en aanpassingswerkzaamheden in en rond het gebied worden uitgevoerd. Waterschap Scheldestromen heeft opdracht verleend voor de uitvoering van de optimalisatie van de getijdenduiker. De voorbereidingen zijn gestart en de werkzaamheden zullen, inclusief test- en monitoringsfase, naar verwachting in september 2024 worden afgerond. De werken worden zodanig georganiseerd dat het natuurgebied en haar bezoekers hier zo min mogelijk nadelige gevolgen van ondervinden.

In het Zimmermanproject is de eerste fase van de eerste strekdam gereed. Voor de aanleg van de twee overige strekdammen op het particuliere eigendom heeft de rechtbank Noord-Holland een uitspraak gedaan over de gedoogprocedure. Het ingediende beroep is gegrond verklaard maar de rechtsgevolgen zijn in stand gelaten waardoor de gedoogplicht van kracht blijft. Vervolgens is begin januari 2022 hoger beroep ingediend. De zitting heeft plaatsgevonden op 29 juni 2023.

Provincie Zeeland heeft onder voorbehoud van het verloop van de gedoogprocedure opdracht verleend voor de laatste twee strekdammen. Daarnaast is opdracht gegeven voor fase 2 en 3 van de reeds gedeeltelijk in 2021 aangelegde dam op eigendom van de staat bij Zimmerman en het beheer en onderhoud voor 5 jaar van alle in het kader van NPW aangelegde strekdammen en de palenrij bij Ossensisse.



#### 4. Nevenopgaven

Het NPW heeft enkele belangrijke maatschappelijke effecten in de vorm van regionale impuls voor de gemeenten Hulst en Sluis, de ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe, het grensoverschrijdende Landschapspark Zwinsteeek en de inzet van Landbouw Flankerend Beleid waarbij de inzet gericht is op volhoudbare landbouw.

##### 4.1. Grenspark Groot Saeftinghe

In het Grenspark worden stappen gezet aan de hand van de ontwikkellijnen uit het ontwikkelingsprogramma van het Samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe. Dit vormt tevens een onderdeel van het concept Zeeuws Gebiedsprogramma 2023.

##### Robuuste Scheldepolders

Afgelopen periode is, als onderdeel van de Robuuste Scheldepolders, het grensoverschrijdende transitiefonds verder uitgewerkt, dat met name gericht is op de zoetwaterbeheersing in het grenspark. Ondernemers/boeren worden via het fonds uitgedaagd en gestimuleerd om mee te bewegen met de specifieke issues die in het grenspark spelen. Op 6 juni jl. is hiervoor een goed bezochte inspiratie bijeenkomst georganiseerd, in samenwerking met een gelijksoortig initiatief op Schouwen.

Het geïntegreerde uitvoeringsprogramma voor de Emmapolder is in een afrondingsfase. De tijdens diverse ateliers opgehaalde maatregelen en ideeën van streek- en stakeholders worden op kaart gezet en waar mogelijk verbonden. Het betreft dan o.a. het verbinden van maatregelen uit het natuurinclusief Zeeuws bouwplan, waterplan, recreatie en de passende ideeën uit de natuurvisie voor de buitenschil van het grenspark.

Binnen de ontwikkellijn Scheldenatuur is de realisatie van het veldstation afgerond. Het gebruik van het veldstation zal in 2023 middels een huurovereenkomst aan HZL worden overgedragen voor een periode van 5 jaar. Daarna gaat het eigendom over naar HZL. Het veldstation gaat onder andere gebruikt worden voor onderzoek en door de vogelringers. Daarnaast gaan er gegidste groepen vanuit het veldstation vertrekken naar de Noord van het Verdrongen Land van Saeftinghe, waar een oude Schaapskooi is gelegen.

##### (Be)leven en leefbaarheid

Na intensieve participatie met de bewoners langs de Scheldekust zijn de ideeën en wensen voor recreatieve voorzieningen langs de Schelde uitgewerkt in definitieve plannen voor de plaatsen Walsoorden, Zeedorp en Emmadorp. In juni 2023 is de uitvoering gestart van Fase 1: Emmadorp, Walsoorden en Zeedorp. De officiële opening heeft plaatsgevonden op 12 juli jl. te Walsoorden. Baalhoek en Kreverhille zal in 2024 worden gerealiseerd. In maart 2023 is voor Baalhoek POP / Leader subsidie toegekend. Het plan voor Paal wordt momenteel verder uitgewerkt met het doel om in 2024 uitgevoerd te worden.

Parallel is, een project Bewoners & Natuur gestart om de inwoners en bezoekers van het Grenspark te betrekken bij hun omgeving: de oevers van de Schelde: de dynamische werkelijk tussen haven, landbouw en natuur.

Om de diverse ontwikkelingen en activiteiten van de partners in het grenspark goed met elkaar te kunnen afstemmen is er een overkoepelend masterplan voor het grensparkhart opgeleverd. Dit masterplan is een coproductie van de partners en is een richtinggevend document voor de toekomstige ontwikkeling binnen het grensparkhart. In het plan is o.a. opgenomen de programmatische ruimtelijke afstemming van bepaalde ontwikkelingen/projecten zoals: Prosperhoeve, Panoramaheuvel en Emmapolder (versterk de Scheldekust). Tijdens de streekholdersbijeenkomst is ook aan de aanwezigen om input gevraagd.

Een aantal ondernemers heeft eind vorig jaar coöperatie Grenspark Groot Saeftinghe opgericht om aan de slag te gaan met o.a. het streekmerk en het verkorten van de keten. De uitvoering van de bouw en inzet van de mobiele streekwinkel/-container (POP / Leader) vormt daar een onderdeel van.

Voor een aantal projecten uit het ontwikkelingsprogramma (2021-2026 van het Grenspark is een subsidieaanvraag ingediend voor het programma Interreg Vlaanderen-Nederland VI. Het betreft een totale subsidie vanuit Europa voor de partners van € 5,1 miljoen. Voor de Provincie is met name deelname goed voor de bouw van de uitkijktoren op de panoramaheuvel en de bijbehorende aan- en afvoerroutes, in combinatie met de verbinding met onthaalpoorten Prosperdorp, en Emmadorp / Paal. Op 29 juni is de definitieve goedkeuring afgegeven.

Voor het project Erfgoed Deal: Groeve Nieuw-Namen is in 2021 een schetsontwerp opgeleverd. Aan de hand van dit ontwerp is samen met de stakeholders de juridische en praktische zaken doorgenomen. De groeve vormt een onderdeel van de Interreg-aanvraag (Be)leefbare Schelde, waarvan de indiening gedaan wordt onder begeleiding van het Geopark. Momenteel loopt de voorbereiding van de sloop van de steigers en lopen onderhandelingen over grondaankoop van de groeve door de gemeente Hulst. Bewoners blijven continu betrokken bij het project. Vanuit de branding- en marketingstrategie is samen met de partners van het Grenspark een protocol opgesteld. Beschreven staat hoe gezamenlijk wordt omgegaan met de promotie uitdrukkingen van iedere afzonderlijke partners in relatie met de huisstijl van het Grenspark. Er zijn en worden ook al diverse huisstijlelementen uitgerold op diverse locaties binnen het Grenspark, zoals langs de Scheldekust.

#### 4.2. Regionale Impuls gemeente Hulst en gemeente Sluis

Voor de regionale impuls kunnen geen projecten meer worden ingediend. In de gemeente Hulst is het project 'Herinrichting van het Havenfort' nog in uitvoering. Binnenkort is dit definitief afgerond. De projecten in de gemeente Sluis zijn allemaal afgerond.

#### 4.3. Samenwerking in de Zwinstreek

Op 14 september 2021 heeft ons college ingestemd met een intentieverklaring aan de Provincie West-Vlaanderen om te komen tot een Landschapspark Zwinstreek.

In januari 2022 is bekend geworden dat de Zwinstreek één van de zeven door de Vlaamse overheid genomineerde gebieden is die meedingt tot erkenning van een Landschapspark. In mei heeft GS ingestemd met deelname van de Provincie Zeeland in het Landschapspark. Op 31 mei heeft de Provincie West-Vlaanderen het dossier voor erkenning van Landschapspark Zwinstreek ingediend bij de Vlaamse overheid. Bij erkenning is binnen de MJKR NPW een reservering aangebracht voor de voorziene bijdrage van de Provincie Zeeland.

#### 4.4. Landbouwflankerend beleid

Een van de nevenopgaven binnen NPW is het Landbouwflankerend Beleid. Hiervoor is een bedrag geraamd van € 13 miljoen. Hiervan is € 8,4 miljoen gereserveerd voor subsidiebijdragen en € 4,6 miljoen voor de Grondbank Zeeland in combinatie met kavelruil.

Via de Grondbank Zeeland wordt ruilgrond ingezet in combinatie met het instrument kavelruil om een bijdrage te leveren in het verbeteren van de agrarische structuur. Dit vindt plaats in heel Zeeland, maar de focus ligt vooral in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Er is op 1 juli 2023 één kavelruil gepasseerd met in totaal 58 hectare structuurverbetering en acht deelnemende partijen. Er wordt, naast diverse kleinere ruilen gewerkt aan een grote kavelruil in de Kruispolder. Naar verwachting zal deze grote ruil in 2023 passeren. De beschikbare voorraad ruilgrond (283 hectare per 1 juli 2023) is afgenomen met circa 18 hectare en ligt grotendeels in Oost Zeeuws-Vlaanderen.

Via een briefwisseling met LNV is vastgelegd, dat de provincie de eind 2025 resterende grondportefeuille NPW zal overnemen. Dit is in overeenstemming met het vorig jaar vastgestelde grondbeleid.

#### 5. Monitoring

Nu een aantal projecten is afgerond en een aantal projecten in 2023 zal worden uitgevoerd zal de monitoring een belangrijke plaats gaan innemen. Immers, het is van belang om op te volgen, hoe de natuur zich binnen de projecten gaat ontwikkelen. De projecten Perkpolder, Baalhoek en Knuitershoek, Bath, Ossensisse en Zimmerman worden allen opgevolgd door het Centre of Expertise Delta Technology. De voorlopige resultaten wijzen uit dat de verwachte sedimentatie plaatsvindt.

Begin maart 2023 heeft er met de Stuurgroep, Begeleidingscommissie en onderzoekers van de projecten Baalhoek en Knuitershoek een evaluatie plaatsgevonden van de eerste vijf jaar monitoring.

Hierbij zijn de monitoringsresultaten van deze fase gepresenteerd. Conclusie is dat de monitoring conform vergunningsvoorschrift met een periode van vijf jaar wordt verlengd.

Nederland heeft op 8 april 2014 aan de Europese Commissie toegezegd een onafhankelijke commissie voor de monitoring op het gebied van ecologie, morfologie en waterbeheer van de 600 ha natuurherstel Westerschelde in te stellen. In september 2022 heeft LNV aangegeven dat nu concreet gezocht wordt naar de beste mogelijkheid om deze commissie vorm te geven.

Voor het Hedwigeproject is een monitoringsplan opgesteld in het kader van de vergunning Natuurbeschermingswet 1998. Dit is inmiddels goedgekeurd door het Ministerie van LNV. Met de betrokkenpartijen wordt de uitvoering van het monitoringsplan nu voorbereid. Het door het NIOZ en de Universiteit van Antwerpen opgestelde vegetatiemodel wordt bij de monitoring ingezet en verder gevuld en met monitoringsgegevens.

Door Arcadis wordt jaarlijks een rapportage opgesteld waarin een evaluatie van de NPW projecten is opgenomen op basis van de monitoringsrapportages per project. Nu de projecten deels nog in voorbereiding en uitvoering zijn, kan er nog geen totaalbeeld gegeven worden. Voor zover er al wel iets gezegd kan worden over de bijdrage van de projecten aan de staat van instandhouding van de Westerschelde, worden de effecten in de rapportage over het jaar 2022, positief gewaardeerd.

## Traverse Kapellebrug

### Algemeen

<b>Project:</b>	N290 Traverse Kapellebrug
<b>Document:</b>	Voortgangsrapportage
<b>Periode:</b>	mei, juni en juli 2023
<b>Status:</b>	Definitief
<b>Datum:</b>	12-9-2023
<b>Bestuurlijk opdrachtgever:</b>	dhr. A.J. van der Maas

### Korte omschrijving

De Provinciale weg N290 is een gebiedsontsluitingsweg in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Een gebiedsontsluitingsweg is een weg die de schakel vormt tussen woongebied en een hoofdweg. De N290 sluit aan op de N61 en N62 ten zuiden van Terneuzen. De weg leidt via Zaamslag en Hulst naar de Nederlands-Belgische grens bij Kapellebrug. Het project is het deel van de N290 door Kapellebrug en heet de Gentsevaart. De Gentsevaart gaat door de bebouwde kom en noemen we daarom ook wel de Traverse Kapellebrug. De weg zit constructief aan het einde van de levensduur en pakken we daarom volledig aan. Er komt een nieuwe weg op de bestaande plek. We maken hierbij meteen gebruik van de mogelijkheid om de weg binnen de bebouwde kom van Kapellebrug opnieuw in te richten. De Gentsevaart is een drukke weg door Kapellebrug met veel woningen en bedrijven langs beide kanten. Door de verkeersdrukte en het vrachtverkeer, ervaren omwonenden regelmatig hinder. Er ontstaan ook onveilige situaties voor fietsers en voetgangers. Met een nieuw ontwerp van de weg verbeteren we de verkeersveiligheid en beperken we de hinder zonder dat dit ten koste gaat van de doorstroming. Bovendien zullen deze verbeteringen een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in het dorp.

### Achtergrond

Het is behoorlijk druk op de Gentsevaart in Kapellebrug en er wordt vaak te hard gereden. Door de nabijheid van bedrijventerreinen in de gemeente Hulst en de Antwerpse haven is er ook veel vrachtverkeer. In het weekend gaan veel dagjesmensen via de N290 boodschappen halen. Door de drukte in combinatie met te hard rijden wordt er in Kapellebrug regelmatig geluidsoverlast ervaren en is het tegelijkertijd onveilig om de weg over te steken.

De reconstructie heeft niet tot doel om de verkeersintensiteit te beïnvloeden. Wel zijn de gevolgen van verkeersdrukte en te hard rijden zoals verkeersonveiligheid en geluidhinder nadrukkelijke aandachtspunten in het definitief ontwerp. Om de verkeerssituatie in Kapellebrug aan te pakken gaat de Provincie samen met de gemeente Hulst de Gentsevaart vanaf de Belgische grens tot aan de kruising Gentsevaart/Molenstraat reconstrueren.

De kern van het project bestaat uit de volgende onderdelen:

- Aanleg fiets- en voetpaden aan beide kanten van de weg.
- Aanleg van een nieuwe rotonde bij de aansluiting Molenstraat.
- Aanleg verkeerseilanden voor veiligere oversteekplaatsen.
- Aanleg overige snelheidsbeperkende maatregelen.
- Verbeteren van de aansluitingen met de Roskamstraat en Brouwerijstraat.
- Vernieuwing van het gemeentelijk riool.

### Voortgang algemeen

Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. De afgelopen periode hebben zich ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de projectplanning en de kostenraming van het project.

- Het project is de afgelopen jaren geconfronteerd met stijgende kosten als gevolg van fors stijgende marktprijzen. Om meer zekerheid te hebben over de te verwachten kosten voorafgaand aan de aanbesteding van de reconstructie wordt de raming in de voorbereidingsfase meerdere keren geactualiseerd. Eind 2022 is als gevolg van een geactualiseerde raming al door PS besloten om € 1,45 miljoen extra te reserveren in de investeringsagenda.  
In juli 2023 is de raming nogmaals geactualiseerd. Daaruit is gebleken dat als gevolg van forse prijsstijgingen nog eens € 1,5 miljoen extra nodig is om de reconstructie te realiseren. Bij het onderdeel geld in deze rapportage wordt nader ingegaan op de oorzaken van de stijgende kosten. Op basis van de meest recente raming komt het totaal extra benodigde krediet voor het project uit op € 2,95 miljoen. De belangrijkste oorzaak van de extra stijging in de raming zijn gestegen aanlegkosten, waarbij de raming is gebaseerd op de uitkomst van aanbestedingen die het afgelopen jaar in Nederland hebben plaatsgevonden.  
Bij de overgang naar de realisatiefase volgt nog een beslismoment (go/no-go) door PS. De komende maanden worden gebruikt om opties in beeld te brengen die de projectkosten mogelijk kunnen verlagen. Ook wordt bekeken of uitstel van het project kan leiden tot lagere projectkosten. Bij het verkennen van besparingsmogelijkheden wordt versobering van het eerder vastgestelde definitief ontwerp meegenomen. Deze mogelijkheden voor beperking van de projectkosten zullen worden betrokken bij de besluitvorming over de faseovergang van het project. Besluitvorming daarover is gepland in december 2023.
- Het onderzoek van een extern bureau naar de toename van stikstofdepositie op Natura-2000 gebieden tijdens de werkzaamheden is afgerond. Met emissie- en depositieberekeningen is onderzocht wat de effecten van de werkzaamheden zijn op de omliggende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in zowel Nederland als België. Uit de toetsing van het onderzoek is gebleken dat er voor één Natura-2000 gebied een aanvullend veldonderzoek uitgevoerd moet worden en dat er een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk is voor het uitvoeren van de reconstructie. Dit zorgt naar verwachting voor een langere doorlooptijd van de vergunningprocedure. Vooralsnog is het niet nodig om de projectplanning hierop aan te passen. Er is echter geen ruimte meer in de planning voor tegenvallers in de vergunningprocedure zoals uitgebreide zienswijzen en bezwaar en beroep.
- Door de netbeheerder DNWG en de provincie is in juni een projectovereenstemming getekend waardoor de werkzaamheden aan de kabels en leidingen van start kan gaan. De aanbesteding voor deze werkzaamheden is door de netbeheerder in gang gezet. De werkzaamheden zullen langer duren dan eerder gepland. Ook dit leidt niet tot een aanpassing

in de projectplanning. Wel is op basis van bovenstaande het risico op uitloop groter dan in de vorige rapportageperiode. De risico's voor de projectplanning worden ook meegenomen bij de besluitvorming over de faseovergang.

In de afgelopen rapportageperiode zijn verder de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het geluidsonderzoek is afgerond. Er zijn enkele aandachtspunten naar voren gekomen die we ondervangen met de toepassing van geluid reducerend asfalt over de gehele lengte van het tracé.
- Er is opdracht verstrekt aan een ingenieursbureau om een aanbesteding gereed contract op te stellen dat gebruikt gaat worden voor de aanbesteding van de reconstructie.
- Voor de benodigde grondverwerving zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd waardoor er voortgang blijft op dit proces.

## Relevante besluiten

- 
- |    |  |
|----|--|
| GS | <ul style="list-style-type: none"><li>• 18 mei 2021: Vaststellen startnotitie 'Reconstructie Traverse Kapellebrug N290' en verzenden aan PS.</li><li>• 15 februari 2022: Informeren van PS over de uitkomsten van het onderzoek naar de mogelijkheden voor de aanleg van een fietstunnel in Kapellebrug.</li><li>• 29 maart 2022: Goedkeuren definitief ontwerp, projectplan en eindfasedocument definitie- en ontwerpfase en aanbieden aan PS.</li></ul>  |
| PS | <ul style="list-style-type: none"><li>• 29 mei 2020: Vaststellen voorjaarsnota 2020 en daarmee project N290 Traverse Kapellebrug benoemen als groot project. Een krediet ter hoogte van € 5,6 miljoen beschikbaar stellen.</li><li>• 23 juli 2021: Instemmen met de startnotitie 'Reconstructie Traverse Kapellebrug N290' en het gelijktijdig doorlopen van zowel de definitiefase als de ontwerpfase.</li><li>• 11 maart 2022 (commissie Economie): GS heeft PS geïnformeerd dat een fietstunnel niet wordt opgenomen in het definitief ontwerp. Dit naar aanleiding van onderzoek naar de mogelijkheden voor de aanleg van een fietstunnel.</li><li>• 20 mei 2022: Goedkeuren definitief ontwerp N290 Traverse Kapellebrug en instemmen met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project. Daarnaast de start van de voorbereidingsfase door goedkeuring van het eindfasedocument "definitie- en ontwerpfase N290 Traverse Kapellebrug". In dat document zijn opgenomen: scope, looptijd en beheeraspecten uit het Projectplan N290 Traverse Kapellebrug.</li><li>• 11 november 2022: Instemmen met voorstel in Najaarsnota 2022 om € 1,45 miljoen te reserveren in de investeringsagenda voor de verhoging van het projectkrediet.</li></ul> |
-

### Voortgang per projectfase

Projectfase	% gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100	Mei 2020	Juli 2021
Definitiefase	100	Juli 2021	Mei 2022
Ontwerpfase	100	Juli 2021	Mei 2022
Vorbereidingsfase	65	Juni 2022	Maart 2024
Realisatiefase	0	April 2024	Maart 2025
Afrondingsfase	0	April 2025	September 2025

### Geld (huidige status)



### Geld (vorige status)



### Geld

Het investeringskrediet voor het project is in totaal € 5,6 miljoen. Daarnaast hebben Provinciale Staten via de najaarsnota 2022 een bedrag van € 1,45 miljoen gereserveerd in de investeringsagenda voor een verhoging van het investeringskrediet, waarbij is aangekondigd dat voor de overgang naar de realisatiefase (en daarmee aanbesteding) een tweede actualisatie van de raming zou plaatsvinden. Tot en met juli 2023 zijn er voor € 958.000 kosten gemaakt en verplichtingen aangegaan. De gemeente Hulst draagt € 200.000 (exclusief BTW) bij aan de reconstructie en er is nog een extra bijdrage van maximaal € 30.000 mogelijk voor de aansluiting bij de supermarkt. Daarnaast zijn de kosten voor de vernieuwing van het riool voor de gemeente Hulst. De kosten van toekomstig beheer en onderhoud (na de reconstructie) komen niet ten laste van het investeringskrediet.

In juli 2023 is een actuele raming van het werk opgesteld om bij de overgang van de voorbereidingsfase naar de realisatiefase duidelijkheid te hebben over het benodigde krediet zodat Provinciale Staten dit kunnen meenemen in de besluitvorming over de faseovergang. Om de geactualiseerde raming te verifiëren is door het externe bureau gebruik gemaakt van informatie uit vergelijkbare aanbestedingen van werken in het afgelopen jaar in meerdere provincies. Ook zijn we



intern nagegaan of de in de raming gehanteerde eenheidsprijzen realistisch zijn. Uit deze vergelijkingen blijkt dat de raming realistisch is.

Uit deze raming blijkt dat er een extra aanvulling van het investeringskrediet van € 1,5 miljoen nodig is om het eerder vastgestelde definitief ontwerp te realiseren. Dit wordt veroorzaakt door stijgende marktprijzen over het afgelopen jaar van vrijwel alle werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden. Deze prijsstijgingen waren hoger dan verwacht in de vorige raming en voor sommige onderdelen substantieel hoger. Een uitschieter daarin is de stijging van de prijs voor het aanleggen van asfalt. Gezien de sterker stijgende kosten dan in eerdere ramingen verwacht, is in de nieuwe raming tevens rekening gehouden met een hogere indexering van kosten voor de komende jaren.

De status staat op rood omdat voor de realisatie van het project een bijstelling van het investeringskrediet nodig is. Bij de overgang naar de realisatiefase volgt nog een beslismoment (go/no-go) door PS. De komende maanden worden gebruikt om opties in beeld te brengen die de projectkosten mogelijk kunnen verlagen. Ook wordt bekeken of uitstel van het project kan leiden tot lagere projectkosten. Bij het verkennen van besparingsmogelijkheden wordt versobering van het eerder vastgestelde definitief ontwerp meegenomen. Deze mogelijkheden voor beperking van de projectkosten zullen worden betrokken bij de besluitvorming over de faseovergang van het project. Besluitvorming daarover is gepland in december 2023.

#### **Organisatie (huidige status)**



#### **Organisatie (vorige status)**



#### **Organisatie**

Naast het projectteam wordt er naar behoefte ook gebruik gemaakt van aanvullende interne en externe expertise. Zo is sinds februari 2023 een externe technisch manager toegevoegd aan het projectteam. Ook is opdracht gegeven aan een ingenieursbureau om een aanbesteding gereed contract op te stellen ten behoeve van de aanbesteding van de reconstructie.

Gezien de nauwe samenwerking met de gemeente Hulst is er periodiek overleg met de projectleider van de gemeente Hulst om werkzaamheden af te stemmen. Indien nodig vindt er ook bestuurlijk overleg plaats met de gemeente Hulst.

#### **Risico (huidige status)**



#### **Risico (vorige status)**



## Risico

Risicobeheersing vindt plaats aan de hand van regelmatig uitgevoerde risicoanalyses. De risico's worden minimaal iedere drie maanden geactualiseerd. Hierbij behoren ook de beheersmaatregelen. We bekijken de risico's tijdens een bijeenkomst met het projectteam, indien nodig met aanvullende expertise. Per beheersmaatregel wordt een actiehouders aangewezen. De voortgang/effecten van de beheersmaatregelen worden via de actielijst van het projectteam bewaakt. De inspanning zal zich vooral richten op het beheersen van de risico's met de grootste gevolgen. Een project is dynamisch en naarmate het project vordert, kunnen de onzekerheden afnemen. Daarnaast kunnen er nog steeds risico's optreden met gevolg voor het projectbudget, de planning en fasering.

Op basis van de meest recente actualisatie zijn naast de eerder beschreven financiële situatie de grootste risico's:

- Een langere doorlooptijd voor het verlenen van de omgevingsvergunning. Dit kan worden veroorzaakt door een lange doorlooptijd van de beoordeling van vergunningaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming of ingediende zienswijzen. Een andere oorzaak is bijvoorbeeld door bezwaar en beroep procedures. De gevolgen zijn mogelijke uitloop van het project en extra (proces)kosten.
- Het moeten treffen van extra maatregelen voor het realiseren van de omleidingsroutes.
- Het moeizaam verlopen van de grondverwerving wat kan leiden tot vertraging en extra (proces)kosten.

In de vorige rapportages is de stijging van marktprijzen als een van de grootste risico's genoemd. Met het opstellen van een actuele raming is gebleken dat dit risico zich voordoet. Verdere toelichting hierop is aangegeven onder het aspect Geld.

## Kwaliteit (huidige status)



## Kwaliteit (vorige status)



## Kwaliteit

Het definitief ontwerp bepaalt voor een belangrijk deel de kwaliteitseisen van het op te leveren projectresultaat. Bij de uitwerking van dit ontwerp naar een uitvoeringscontract worden de kwaliteitseisen nader gespecificeerd. Daarbij worden ook de resultaten betrokken van diverse onderzoeken zoals een milieukundig onderzoek, een natuurtoets en archeologisch onderzoek.

Ook de uitkomsten van de analyse voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen worden betrokken bij het bepalen van de kwaliteitseisen. Waar nodig wordt er gebruik gemaakt van externe expertise en de toepassing van second opinions.

Bij het bepalen van de kwaliteitseisen wordt voldaan aan wet- en regelgeving en wordt rekening gehouden met CROW-richtlijnen. Ook functionele wensen en gebruikerswensen wegen mee.

### Informatie (huidige status)



### Informatie (vorige status)



### Informatie

Minimaal ieder kwartaal wordt gerapporteerd over de voortgang aan de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever. Provinciale Staten worden driemaandelijks geïnformeerd via de reguliere voortgangsrapportages grote projecten en bij fase overgangen. Bij majeure tussentijdse ontwikkelingen, die invloed hebben op de scope van het project, worden GS en PS separaat geïnformeerd buitenom reguliere rapportage momenten.

Met regelmaat worden nieuwsbrieven verspreid onder de bewoners en bedrijven rondom de Gentsevaart. Deze nieuwsbrieven en andere relevante informatie over het project voor bewoners, bedrijven en andere belangstellenden is terug te vinden op de website [www.zeeland.nl/kapellebrug](http://www.zeeland.nl/kapellebrug). Het is ook mogelijk om contact op te nemen met vragen of opmerkingen over het project via het mailadres [kapellebrug@zeeland.nl](mailto:kapellebrug@zeeland.nl)

Naar aanleiding van de wens uit Provinciale Staten zijn gesprekken gevoerd met de dorpsraden van Kapellebrug en Clinge over een mogelijk kunstwerk op de nieuwe rotonde op de kruising van de Gentsevaart en de Molenstraat. Het resultaat van deze gesprekken is dat een kunstenaar bekend is en een ontwerp gekozen. De voorbereidingen voor het realiseren van het object zijn gestart.

De definitieve omleidingsroutes worden bepaald na de aanbesteding van de reconstructie. In de tussenliggende periode vindt de technische uitwerking van de omleidingsroutes plaats en is er aandacht voor het informeren van belanghebbenden.

### Tijd (huidige status)



### Tijd (vorige status)



### Tijd

De planning van het project is via het projectplan en eindfasedocumenten aan PS voorgelegd. Daarin is opgenomen dat de afronding van het project is voorzien in september 2025. In de huidige voorbereidingsfase wordt toegewerkt naar de aanbesteding van de werkzaamheden. De aanbestedingsprocedure is echter onderdeel van de realisatiefase en start na het besluit van PS over de faseovergang dat is gepland in december 2023. De planning per projectfase is daardoor als volgt.

- Voorbereidingsfase: juni 2022 - december 2023
- Realisatiefase: januari 2024 - maart 2025
- Afrondingsfase: april 2025 – september 2025

Naast de planning kent het project ook de volgende mijlpalen:

- Instemming van Provinciale Staten met de verschillende faseovergangen op basis van een eindexdocument.
- De verwerving van de benodigde gronden.
- Uitvoeringscontract gereed en gunning van het werk.
- Start reconstructie.
- Oplevering van het werk.
- Start afrondingsfase.

Bovenstaande projectplanning per fase is opgesteld en wordt met de verschillende uit te voeren acties in meer detail bijgehouden via de planningstool Primavera. Maandelijks wordt deze detailplanning van de huidige fase doorgenomen en waar nodig bijgesteld. Het is mogelijk dat als gevolg van onverwachte gebeurtenissen deze planning uitloopt. Eventuele gebeurtenissen die van invloed kunnen zijn op de projectplanning zijn:

- Langdurige bezwaar- en beroepsprocedures, bijvoorbeeld bij de bestemmingsplan- of vergunningprocedure.
- Uitloop van de werkzaamheden van derden zoals netbeheerders en gemeente.
- Langdurige grondverwerving.
- Het moeten nemen van onvoorziene mitigerende maatregelen voor bijvoorbeeld flora, fauna, milieu of omleidingsroutes.

Het risico op uitloop is ten opzichte van de vorige rapportageperiode groter als gevolg van uitloop in de vergunningprocedure en de werkzaamheden aan kabels en leidingen door DNWG. De projectplanning is hierop niet gewijzigd. De risico's en gevolgen voor de projectplanning worden meegenomen bij de besluitvorming over de faseovergang.

### Legenda beheersaspecten

		Geen indicatie
G	Groen	Volgens planning
O	Oranje	Dreigt te overschrijden
R	Rood	Planning overschreden

**Extra toelichting**

## Waterdunen

### Algemeen

<b>Project:</b>	Waterdunen
<b>Document:</b>	Voortgangsrapportage
<b>Periode:</b>	mei, juni en juli 2023
<b>Status:</b>	Definitief
<b>Datum:</b>	12-9-2023
<b>Bestuurlijk opdrachtgever:</b>	dhr. A.R.M. Vael

### Korte omschrijving

Het doel van Waterdunen is drieledig:

- Een oplossing voor kustveiligheid. De duinen en dijken ter hoogte van Breskens vormden één van de Nederlandse zwakke schakels. Met de gekozen wijze van kustversterking is de veiligheid voor de komende 200 jaar gegarandeerd. (Inzichten over klimaatontwikkeling wijzigen echter voortdurend. Het is de vraag of deze stelling ook in de toekomst houdbaar blijft.)
- Met de aanleg van de getijdennatuur, een groot slikken- en schorregebied in ontwikkeling, draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde.
- Door de combinatie van kustversterking, (recreatieve) natuurontwikkeling en verblijfsrecreatie is er zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten een uiterst aantrekkelijk gebied ontstaan. Dit zal onder meer leiden tot seizoenverlenging en een sociaal-economische impuls voor deze regio.

### Achtergrond

De provincie had de opgave het recreatieterrein, de (recreatie)natuur en de bijbehorende infrastructurele voorzieningen te realiseren.

Van belang daarbij is ook het realiseren van de gewenste toegevoegde waarde van Waterdunen voor wat betreft de sociaal-economische impuls voor de regio West Zeeuws-Vlaanderen.

De volgende resultaten worden daarbij nagestreefd:

- garanties voor een veilig en goed beheer en gebruik van de aangelegde voorzieningen;
- spin-off voor bewoners, instellingen en ondernemers in de regio;
- uitstraling naar landelijke overheid, kennisinstituten, pers, toekomstige bezoekers.

Bovenstaande resultaten bereikt de provincie in samenwerking en afstemming met de omgeving en de andere bij Waterdunen betrokken partijen (waterschap Scheldestromen, gemeente Sluis, stichting Het Zeeuwse Landschap en Molecaten).

### Voortgang algemeen

Het eerste deel van park Waterdunen van Molecaten is sinds eind april 2023 geopend. De bouw van de eerste fase van vakantiewoningen, de inrichting van de camping en de bouw van het eerste deel van het ontvangstgebouw zijn inmiddels afgerond en de eerste gasten zijn ontvangen. Na het toeristisch hoogseizoen wordt gestart met de bouw van de volgende fase van vakantiewoningen.

Waterschap Scheldestromen heeft in december 2022 de opdracht voor de uitvoering van de optimalisatie van de getijdenduiker verleend. Door lange levertijden van verschillende onderdelen is men begin juli 2023 met de uitvoering gestart. Deze werkzaamheden worden, inclusief de test- en monitoringsfase, naar verwachting in september 2024 afgerond. De provincie wordt frequent door het waterschap op de hoogte gehouden van de voortgang. De aanpassingen aan de getijdenduiker worden zo georganiseerd dat het gebied en haar bezoekers hier zo min mogelijk nadelige gevolgen van ondervinden.

Na de grondoverdracht aan Molecaten (eind 2021) en Het Zeeuwse Landschap (eind 2022) is het totale gebied aan de huidige eigenaren overgedragen. De provincie zal naar verwachting vanaf het 3e kwartaal van 2023 tot en met het 1e kwartaal van 2024, in overleg met HZL, gefaseerd nog enkele afrondende werkzaamheden (o.a. voetgangersoversteek Puijendijk en aanpassing Rand Waterdunen) in en rond het gebied uitvoeren.

De partners van Waterdunen houden elkaar via het beheerplatform (onder voorzitterschap van HZL) op de hoogte van hun werkzaamheden zodat het beheer van Waterdunen goed met elkaar kan worden afgestemd.

## Relevante besluiten

---

GS

---

PS In de PS vergadering van 17 december 2021 is het meerjarig projectbudget voor de resterende periode 2022 t/m 2024 vastgesteld. De start van de nazorgfase is vastgesteld op 1 januari 2022 met afronding van de nazorgfase op 31 december 2024.

---

## Voortgang per projectfase

Projectfase	% gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100		
Definitiefase	100		
Ontwerpfase	100		
Vorbereidingsfase	100		



Realisatiefase	100		31-12-2022
Nazorgfase	30	01-01-2022	31-12-2024

### Geld (huidige status)



### Geld (vorige status)



### Geld

In de PS-vergadering van 17 december 2021 is het meerjarig projectbudget vastgesteld voor de afronding van de realisatiefase en de nazorgfase.

De werkzaamheden met betrekking tot de uitvoering van de optimalisatie van de getijdenduiker worden vanaf juni 2023 t/m september 2024 uitgevoerd. GS heeft op 12 september 2022 PS middels een brief geïnformeerd over de uiteindelijke hoogte van de bijdrage van Provincie Zeeland. De nog voorziene (herstel- en aanpassingswerkzaamheden in en rond Waterdunen en de provinciale bijdrage aan de optimalisatie voor de getijdenduiker tijdens de nazorgfase (inclusief bijbehorend risicodossier) blijven binnen het vastgestelde meerjarig projectbudget.

### Organisatie (huidige status)



### Organisatie (vorige status)



### Organisatie

De capaciteitsplanning wordt elk kwartaal beoordeeld. Na de grondoverdracht aan HZL eind december 2022 is het provinciale projectteam verder afgeschaald. De communicatieactiviteiten zijn na de grondoverdracht bij de eigenaren van het gebied belegd. De provinciale website is hierop aangepast en is nu een naslagwerk over de ontstaansgeschiedenis en realisatie van Waterdunen. In 2023 vinden er middels de uitvoering van 2 bestekken nog enkele werkzaamheden in en rond Waterdunen plaats, zoals de oversteek bij de Puijendijk en de aanpassing van de Rand van Waterdunen. Momenteel wordt er ook gewerkt aan de sociaaleconomische monitoring; er worden hiervoor o.a. enquêtes afgenomen bij bezoekers aan het gebied en interviews gehouden met

plaatselijke ondernemers. Verder volgt de provincie de voortgang die het waterschap maakt met de aanpassing van de getijdenduiker en wordt er gestart met de evaluatie van het project. In 2024 zal het groot project binnen de provinciale organisatie worden afgerond. De reguliere opvolging (deelname beheerplatform, overleg met HZL e.d.) zal na afronding binnen de reguliere provinciale organisatie worden geborgd.

#### Risico (huidige status)



#### Risico (vorige status)



#### Risico

Voor Waterdunen worden de risico's elk kwartaal opnieuw geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd. De risico's worden verwerkt in NARIS, het provinciaal risicomanagementsysteem. Vanuit NARIS wordt vervolgens input geleverd voor het benodigde bedrag voor de post onvoorzien in het meerjarig projectbudget. Met het vaststellen van het meerjarig projectbudget maken de risico's voor de nazorgfase onderdeel van de projectbudget. Daarom maken deze risico's geen onderdeel uit van het provinciale weerstandsvermogen en worden zij niet separaat gerapporteerd in de provinciale risicoparagraaf.

Uit de geactualiseerde risico's blijkt dat de post onvoorzien toereikend is om de risico's op te vangen. Het grootste resterende risico heeft betrekking op mogelijk onvoorziene (meer)kosten voor de uitvoering van de optimalisatie van de getijdenduiker onder regie van het waterschap. Om de voortgang op deze werkzaamheden en de kostenrealisatie ervan goed te volgen, wordt de provincie hierover door het waterschap frequent op de hoogte gehouden en is in het budget voor optimalisatie van de getijdenduiker rekening gehouden met een risicoreserve.

#### Kwaliteit (huidige status)



#### Kwaliteit (vorige status)



#### Kwaliteit

Met de uitvoering van de optimalisatie van de getijdenduiker in 2023/2024 wordt het gedempt getij ingeregeld zoals aan de ontwerptafel is bedacht. Naar verwachting zal dat de verdere ontwikkeling van de estuariene natuur, die met de huidige getijdenwerking al een goede ontwikkeling laat zien, alleen maar ten goede komen.

### Informatie (huidige status)



### Informatie (vorige status)



### Informatie

Ieder kwartaal wordt gerapporteerd over de financiële voortgang aan de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever. Bij majeure tussentijdse ontwikkelingen op het gebied van tijd en geld wordt GS geïnformeerd. Uw Staten worden per kwartaal (en zo nodig tussentijds) over de voortgang van project Waterdunen geïnformeerd.

De provinciale website met alle informatie over het project Waterdunen is geactualiseerd. Informatie over het project vanaf de ontstaansgeschiedenis tot aan de laatste uitvoeringsactiviteiten uitgevoerd door de provincie, is hierop te vinden. Het Kenniscentrum voor Kusttoerisme is gestart met het afrondend onderzoek naar de toeristische-recreatieve beleving van Waterdunen. Hiervoor zijn in 2012 en 2014 bij de start van het project nulmetingen uitgevoerd. Het eindrapport wordt naar verwachting in december 2023 opgeleverd.

### Tijd (huidige status)



### Tijd (vorige status)



### Tijd

Met het besluit van PS op 17 december 2021 is de start van de nazorgfase op 1 januari 2022 vastgesteld. Voorzien was dat de optimalisatie van de getijdenduiker eind 2023 technisch zou zijn afgerond. Zoals onder 'voortgang algemeen' aangegeven, heeft waterschap Scheldestromen laten weten dat de aannemer de planning heeft moeten aanpassen en de technische werkzaamheden in juni 2024 worden afgerond en het gehele werk (inclusief testen en monitoren) in september 2024 zal worden opgeleverd. Dit valt voor de provincie binnen de planning van de nazorgfase. De planning is nog steeds de nazorgfase op 31 december 2024 af te ronden, waarbij de eindevaluatie van het project deels parallel zal worden uitgevoerd met de afronding van het werk aan de getijdenduiker.

### Legenda beheersaspecten

		Geen indicatie
G	Groen	Volgens planning
O	Oranje	Dreigt te overschrijden
R	Rood	Planning overschreden

### Extra toelichting

## Zanddijk

### Algemeen

<b>Project:</b>	Zanddijk
<b>Document:</b>	Voortgangsrapportage
<b>Periode:</b>	mei, juni en juli 2023
<b>Status:</b>	Definitief
<b>Datum:</b>	12-9-2023
<b>Bestuurlijk opdrachtgever:</b>	dhr. A.J. van der Maas

### Korte omschrijving

Doel van het project is het realiseren van een duurzaam veilige en onderhoudsarme ontsluiting van de kern Yerseke en de bedrijven in Yerseke (Havendijk, Burenpolder, Korringaweg, Olzendepolder), waarbij zo mogelijk ook andere belangen (waaronder spoorveiligheid, verbetering doorstroming en de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Reimerswaal) gediend worden.

### Achtergrond

De provinciale weg op de Zanddijk en Molendijk (N673) naar Yerseke kent ernstige knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. Daarom is deze door Gedeputeerde Staten in 2017 in de top 3 geplaatst van wegen die met voorrang moeten worden aangepakt. Na eerdere studies in 2014 en 2017 hebben Gedeputeerde Staten op 14 mei 2019 de eindrapportage van de eind 2018 gestarte verdiepingsstudie vastgesteld. Hieruit blijkt dat alle onderzochte alternatieven een goede oplossing bieden voor de problematiek op de N673.

In november 2020 is de startnotitie vastgesteld door PS en is gekozen om het huidige tracé te gaan verbeteren.

In juli 2022 hebben PS besloten om in te stemmen met het Projectplan, de definitiefase af te sluiten (met uitzondering van het beheersaspect geld en de eventuele wijzigingen van de scope in verband met de consultatie) en Gedeputeerde Staten opdracht te geven het Definitief Ontwerp in december 2022 af te ronden met een kredietaanvraag, daarbij rekening houdend met de consultatie met de omgeving en de aangenomen moties.

Op 16 december 2022 hebben PS ingestemd met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project N673 Zanddijk-Molendijk en de start van de voorbereidingsfase middels goedkeuring van het eindfasedocument definitie- en ontwerpfase N673 Zanddijk-Molendijk inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheersaspecten (inclusief financiën) in het project.

## Voortgang algemeen

In deze rapportageperiode is in het bijzonder gewerkt aan het oprichten van de project-BV.

De Statuten en Overeenkomst van Opdracht zijn gefinaliseerd, de BV is opgericht en de Raad van Commissarissen aangesteld.

Hierbij zijn de door Provinciale Staten ingebrachte Wensen en Bedenkingen overgenomen.

Op 10 juli is de eerste Aandeelhoudersvergadering geweest.

Verder is er overleg gevoerd met ProRail en is, in samenwerking met de gemeente, gewerkt aan de voorbereiding van het bestemmingsplan.

## Relevante besluiten

---

- Principe definitief plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c is door GS op 27 september 2017 vastgesteld;
- In 2018 heeft GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing.
- De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld.
- In september 2019 heeft GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van IenW over cofinanciering door het Rijk.
- Op 3 december 2019 heeft GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenomen voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure.
- Op 9 juni 2020 heeft GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden.
- GS Op 9 november 2021 hebben GS aan PS per brief een update gegeven over de voortgang van het project. Hierin is onder andere aangegeven dat er is gekozen om toch voor 1 bestemmingsplanprocedure te gaan en dat partners in gesprek zijn om te zorgen dat de verkeersintensiteit op de Molendijk op een gewenst niveau komt. E.e.a. is tijdens een informatiebijeenkomst voor PS op 19 november 2021 nader toegelicht.
- Op 14 juni 2022, hebben GS het projectplan vastgesteld en aangeboden aan de Staten.
- Op 8 november 2022 hebben GS het Definitieve Ontwerp, inclusief Kredietaanvraag aangeboden aan PS.
- Op 24 januari 2023 hebben GS de wensen- en bedenkingprocedure gestart, middels een brief aan PS.

- 
- Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 mln. (PS 10-11-17 € 800.000 en PS 8-6-18 aanvulling met € 300.000)
- PS hebben op 3 jul 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan.
- PS Het onderwerp is behandeld in de Commissie Economie van 4 september 2020 en 9 oktober 2020.
- Op 6 november 2020 is de Startnotitie voor het project vastgesteld en zijn vier moties aangenomen.
- 5 februari 2021 hebben Provinciale Staten een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld
-

voor de aankoop van vastgoed. De werkzaamheden hieromtrent zijn onderdeel van de voorbereidingsfase.

20 mei 2022 hebben PS besloten € 0,4 miljoen van het krediet bestemd voor vastgoedaankopen “over te hevelen” naar het investeringskrediet bestemd voor voorbereidingskosten.

Op 22 juli 2022 hebben PS besloten om over te gaan naar de volgende fase, die in december 2022 moet resulteren in het behandelen van een kredietaanvraag voor het project. Tevens zijn 3 moties aangenomen.

Op 16 december 2022 hebben PS ingestemd met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project N673 Zanddijk-Molendijk en de start van de voorbereidingsfase middels goedkeuring van het eindfasedocument definitie- en ontwerpfase N673 Zanddijk-Molendijk inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheersaspecten (inclusief financiën) van het project.

Op 28 maart 2023 hebben PS hun Wensen en Bedenkingenbrief aan GS vastgesteld

### Voortgang per projectfase

Projectfase	% gereed	Begin	Eind
Initiatiefase	100		06-11-2020
Definitiefase	100	07-11-2020	22-07-2022
Ontwerpfase	100	07-11-2020	16-12-2022
Vorbereidingsfase	8	17-12-2021	31-08-2025
Realisatiefase	0	01-09-2025	15-10-2027
Nazorgfase	0	16-10-2027	31-12-2027

### Geld (huidige status)



### Geld (vorige status)





## Geld

Van het budget van €68 mln is nog circa €63,5 mln beschikbaar.

Bij de kredietaanvraag is aangegeven dat een prijsstijgingspercentage is gehanteerd van 6% voor zowel 2023 en 2024 en dat voor de jaren daarna een jaarlijks prijsstijgingspercentage is gehanteerd van 3%.

Ook de risico's zijn goed in beeld.

## Organisatie (huidige status)



## Organisatie (vorige status)



## Organisatie

De BV voor het project Zanddijk is opgericht.  
De BV is zelf verantwoordelijk voor inrichting van de projectorganisatie.

Binnen de provincie is een accountteam ingericht, gericht op de advisering ten aanzien van OGON-gesprekken, aandeelhoudersvergaderingen en het aanbieden van stukken aan GS en PS.

## Risico (huidige status)



## Risico (vorige status)



## Risico

Risicobeheersing vindt plaats aan de hand van risicoanalyses die minimaal iedere drie maanden worden uitgevoerd. Met een risicoanalyse worden alle projectrisico's geactualiseerd, inclusief de beheersmaatregelen bij deze risico's.

Per beheersmaatregel is een actiehouder aangewezen.

Een project is dynamisch en naarmate het project vordert kunnen de onzekerheden afnemen, maar er kunnen nog steeds risico's optreden met gevolg voor de planning en fasering.

Hieronder benoemen we de risico's met bijbehorende beheersmaatregelen die op basis van de periodieke risicoanalyse als groot zijn beoordeeld.

- De bodemgesteldheid is anders dan verwacht.

Beheersmaatregelen: Geohydrologisch onderzoek is uitgevoerd. Aanvullend bodemonderzoek wordt tijdens de voorbereidingsfase uitgevoerd. Op basis van bodemonderzoeken een beheersplan opstellen

- Bezwaren op bestemmingsplan/omgevingsplan en vergunningen.

Beheersmaatregelen: Omgeving is zoveel mogelijk betrokken bij de totstandkoming van het ontwerp. Onder andere door de dialoog aan te gaan.

- Bij de aanbesteding komen hogere inschrijvingen binnen dan geraamd bij de kredietaanvraag.

Beheersmaatregelen: Plafondbedrag opnemen bij aanbesteding. Raming periodiek updaten o.b.v. actuele prijssituatie. In raming rekening houden met indexeringen van bouwkosten.

- De raming is onjuist of er worden kostenposten buiten beschouwing gelaten.

Beheersmaatregelen: Raming controleren en na elke fase actualiseren. Aannames meenemen in raming.

- Er ontstaat onacceptabele overlast (omrijden, geluid, stof etc.) en schade tijdens de uitvoering van het werk en er worden rechtmatige schadeclaims ingediend.

Beheersmaatregelen: Goed contact met omgeving nastreven en c.q. vertrouwensrelatie opbouwen. Samenwerking met de aannemer stimuleren en borgen in het contract

- Gronden en opstallen zijn niet tijdig verworven.

Beheersmaatregelen: Pas aanbesteden als grondverwerving beheersbaar is. Extra capaciteit binnen provincie beschikbaar stellen

- De benodigde materialen zijn niet tijdig tegen marktconforme prijzen beschikbaar.

Beheersmaatregelen: Indien materialen niet leverbaar zijn zal er naar een alternatief gezocht moeten worden. Bestelling bouwmaterialen vervroegen. Markt verkennen op levertijden.

- Kabels en leidingen zijn niet tijdig verlegd.

Beheersmaatregelen: Tijdig verzoek tot aanpassing doen en projectovereenstemming vaststellen.

Tijdig overleg voeren met leidingbeheerders.

- Conflicten met de aannemer over onder andere de voorwaarden in het contract, meerwerk en kwaliteit van opgeleverde producten.

Beheersmaatregelen: Deskundig contractmanagement. Goed juridisch contract opstellen en kwaliteitseisen goed omschrijven.

Ten aanzien van het tweede risico verwijzen wij u naar de paragraaf 'tijd'.

Met het oprichten van de BV is een belangrijke volgende stap in dit project gezet. Bovengenoemde risico's horen vanaf nu thuis bij deze BV.

Het risico van de bandbreedte van 15% in de raming is een provinciaal risico en is meegenomen in het provinciale weerstandsvermogen.

#### **Kwaliteit (huidige status)**



#### **Kwaliteit (vorige status)**



## Kwaliteit

Met het gekozen tracé en de uitwerking in het definitief ontwerp zijn de doelstellingen van het project, te weten verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoudsreductie, ingevuld. Deze scope is in de Overeenkomst van Opdracht aan de BV meegegeven voor de voorbereiding en realisatie van het project.

In de voorbereidingsfase dienen diverse onderzoeken te gebeuren om de randvoorwaarden voor het project in de kunnen vullen, zoals o.a. natuuronderzoek, nader bodemonderzoek en kabels- en leidingen. Tegelijkertijd zal het bestemmingsplan/omgevingsplan worden voorbereid, de grondverwerving verder invulling krijgen en voorbereiding van het aanbestedingsdossier starten.

## Informatie (huidige status)



## Informatie (vorige status)



## Informatie

De omgeving is middels een nieuwsbrief geïnformeerd over de oprichting van de BV. De projectpartners (gemeente Reimerswaal, Waterschap, Rijkswaterstaat en ProRail) zijn middels een brief op de hoogte gebracht.

Tevens heeft de provincie over de oprichting van de BV een persbericht naar buiten gebracht.

## Tijd (huidige status)



## Tijd (vorige status)



## Tijd

Met het besluit van door PS van 16 december 2022 (zie onder 'Informatie') is de voorbereidings- en uitvoeringsfase gestart.

In deze fase wordt het ontwerp geschikt gemaakt voor realisatie. Om de realisatie zonder problemen te laten verlopen moet allerlei zaken duidelijk zijn gemaakt voor de uitvoerende partijen. Daarbij kan gedacht worden aan het uitvoeren van diverse onderzoeken, het doorlopen van een bestemmingsplan- c.q. omgevingsplanprocedure, het verleggen van kabels en leidingen en de aanbesteding/gunning van werkzaamheden. Aan het eind van de voorbereidingsfase is duidelijk hoe het resultaat gerealiseerd gaat worden en worden de deelproducten voor de realisatie vastgelegd. Dit wordt verwerkt in een realisatieplan.

De Realisatiefase start in 2025. Tenzij er vertraging optreedt vanwege onteigenings- en beroepsprocedures in de voornoemde voorbereidingsfase.

Het punt 'bezwaren op bestemmingsplan/omgevingsplan en vergunningen' is in de paragraaf Risico's benoemd als een van de grote risico's. Zulke bezwaren hebben ook gelijk invloed op de tijd.

### Legenda beheersaspecten

		Geen indicatie
G	Groen	Volgens planning
O	Oranje	Dreigt te overschrijden
R	Rood	Planning overschreden

### Extra toelichting